

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

HERSTEL VAN ONRECHT, TIJDENS DE BEZETTING GEPLEEGD

*Lezing gehouden in Maart 1947 te Gent en te Leuven door
Prof. Mr J. H. BEEKHUIS, Hoogleraar te Groningen*

Nu zowel in Nederland als in België algemeen de roep weerklinkt naar culturele samenwerking, is het van eminent belang, dat de beide landen van weerskanten op de hoogte zijn van de problemen, waarmee men over en weer te worstelen heeft.

T.a.v. staatkundige en economische problemen wordt dit algemeen gevoeld, maar het moet helaas geconstateerd worden, dat t.a.v. juridische problemen de samenwerking nog lang niet zover gevorderd is, als te wensen ware. Er is b.v. geen sprake van, dat bij de voorbereiding van belangrijke wetten door de departementen te Brussel en Den Haag onderling contact wordt gezocht. En toch : is het niet een algemeen erkende waarheid, dat niets zozeer in staat is de politieke en culturele betrekkingen tussen volkeren nader aan te halen, dan door nauwe samenwerking op het gebied van de wetgeving? Hebben de Scandinavische volkeren ons in deze niet een prachtig voorbeeld gegeven door hetgeen deze landen gezamenlijk gewrocht hebben op het gebied van de burgerlijke wetgeving? Maar helaas, heeft de scheiding, die zich in 1830 tussen België en Nederland voltrokken heeft, ertoe geleid, dat beide landen op juridisch gebied geheel hun eigen weg zijn gegaan. Het verschil in burgerlijk wetboek had ten gevolge, dat zowel geleerden als practici van het ene land zich slechts matig interesseerden voor de wetenschappelijke en wetgevende arbeid, die in het andere land verricht werd. Het zijn de Belgische geleerden geweest, van wie de eerste pogingen om de rechtstelsels van beide landen tot elkaar te brengen, zijn uitgegaan, waarbij in de eerste plaats gedacht moet worden aan Prof. Van Dievoet, die in zijn werk « Het Burgerlijk Recht in België en

Nederland van 1800-1940 » de grondslag van de samenwerking op het gebied van de wetgeving tussen beide landen heeft gelegd. Maar om in dit opzicht iets te kunnen bereiken, is allereerst nodig, dat men in beide landen op de hoogte is van de voornaamste problemen, die het rechtsleven van het buurland beheersen. En als zo'n probleem moet nu in Nederland beschouwd worden dat van het te verwezenlijken rechtsherstel. Zoals ik nader hoop aan te tonen, is de wettelijke regeling, die in Londen tot stand gekomen is om de moeilijkheden in het rechtsherstel tot oplossing te brengen, van die aard, dat er nog lange tijd grote invloed op de rechtsontwikkeling van zal uitgaan.

Deze wettelijke regeling is te vinden in het K. B. E 110, officieel geheten het Besluit Herstel Rechtsverkeer, dat in het 5e oorlogsjaar, dus vlak voor de bevrijding van Zuid-Nederland, in Engeland is tot stand gekomen. Het behoort dus tot die besluiten, welke niet in overeenstemming met de Grondwet zijn tot stand gekomen, maar waarvan de geldigheid kort geleden door het hoogste rechtscollege in Nederland is aanvaard, met een beroep op het noodrecht van de regering, om algemeen bindende voorschriften te maken wanneer de normale wetgevende machine niet kan functioneren. (Hoge Raad, 30 October 1946. Nederl. Jurispr. 1946, nr 737.)

De naam van het genoemde besluit is eigenlijk minder gelukkig uitgevallen : niet herstel van het door de oorlog lamgelegde rechtsverkeer is het eerste doel, dat ermee beoogd wordt, maar herstel van tijdens de Duitse bezetting verricht onrecht. De reden, waarom speciaal in Nederland aan een dergelijke regeling behoefte bestond, was, dat ster-

ker dan in België, de Duitse willekeur zich op vermogensrechtelijk gebied heeft doen gelden. Dit laatste heeft verschillende oorzaken:

In de eerste plaats heeft de bezetting langer geduurd, terwijl het laatste bezettingsjaar verreweg het moeilijkste was.

In de tweede plaats is in Nederland reeds dadelijk na de bezetting een burgerlijk bestuur ingesteld, met de bedoeling, dat hierdoor zoveel mogelijk de annexatie van Nederland zou worden voorbereid. Dit heeft tengevolge gehad, dat de typische nazi-maatregelen veel eerder hun invloed hebben doen gelden dan in België.

Tenslotte hebben de Joden vóór de oorlog in het Nederlands handelsleven steeds een zeer belangrijke plaats ingenomen. Het zijn vooral de laatsten tegen wie de furor Teutonicus zich gekeerd heeft. Ik hoef hier niet uit te wijden over de vreselijke beestachtige wijze, waarop dit volksdeel, waaraan de vroegere welvaart van Nederland voor een belangrijk deel te danken is, is uitgeroeid. In dit verband zal ik slechts spreken over de vermogensrechtelijke maatregelen, die door de vijand tegen deze bevolkingsgroep zijn getroffen. Om enig beeld te geven van de systematische wijze, waarop de Joden door de Duitsers zijn leeggeplunderd, zal ik even stilstaan bij de voornaamste verordeningen, die tot onteigening van het Joodse vermogen hebben geleid.

Vooreerst dient genoemd te worden de verordening van 12 Maart 1941, die betrekking had op Joodse ondernemingen. Deze verordening schiep de mogelijkheid tot aanstelling van bewindvoerders met zeer vergaande bevoegdheden, ook tot vervreemding van het bedrijf; bovendien de mogelijkheid tot liquidatie of stilleggen van ondernemingen.

In de tweede plaats de verordening van 27 Mei 1941 in verband met Joodse landbouwgronden. Deze legde de verplichting op tot vervreemding binnen een bepaalde tijd van aan Joden toebehorende landbouwgronden. Voor het geval een Jood pachter was, werd bepaald dat de pacht aan het eind van het pachtjaar teniet zou gaan.

Verder de verordening van 8 Augustus 1941 in verband met Joodse privévermogens. Deze bracht mede de verplichting tot inlevering van gelden, chèques, effecten, later ook van andere voorwerpen en rechten bij een door de Duitsers beheerde bankinstelling, die zij met satanische ironie de Joodse naam Lippmann en Rosenthal hadden laten behouden. Hoe nauwkeurig deze inleveringsplicht was geregeld, moge hieruit blijken, dat een uitdrukkelijke bepaling nodig was geoordeeld om de gebitvullingen uit edele metalen uit te sluiten.

Tenslotte de verordening van 11 Augustus 1941 betreffende het Joods grondbezit voorzover dit niet bestond uit niet-landbouwgronden, waarbij ook dit onder het beheer werd gesteld van een door Duitsers in het leven geroepen instelling met volledige beheers- en beschikkingsbevoegdheid.

Het is duidelijk, dat dit samenstel van verordeningen praktisch erop gericht was, de Joden vrijwel alles, wat zij bezaten, te beroven. en al zijn er gelukkig velen geweest, die kans hebben gezien een gedeelte van hun goederen bij niet-Joden onder te doen duiken, in vergelijking tot het totale Joodse

bezit is het bedrag, dat gered is, uitermate gering.

Het schandelijke onrecht, aan de Joden bedreven, heeft mij genoodzaakt bij de roof van het Joodse vermogen iets uitvoeriger stil te staan. Maar uit de aard der zaak zijn de Joden niet de enige, die van de Duitse maatregelen de dupe zijn geworden. Naast hen dienen genoemd te worden de vele Nederlanders, die naar geallieerd gebied zijn uitgeweken, of daar vroeger al woonachtig waren. Op hen zijn door de Duitsers praktisch dezelfde maatregelen toegepast als op de Joden, te weten onder beheerstelling met zeer ruime bevoegdheden van de bewindvoerders en met verplichting tot storting van contante gelden bij een Duitse bankinstelling. Weer andere Nederlanders zijn ernstig benadeeld door de willekeurige vorderingen, die ten behoeve van de Duitse oorlogsvoering plaats vonden, die dikwijls betrekking hadden op goederen, die na de bevrijding in ons land nog zijn aangetroffen. En tenslotte dienen nog genoemd te worden de maatregelen, door de Duitsers genomen in verband met verenigingen of stichtingen, die op grond van bepaalde anti-Duitse handelingen van bestuur of leden, bij hen in ongenade waren gevallen (b.v. de verschillende vakverenigingen). Deze verenigingen of stichtingen werden gewoonlijk door het Duitse bestuur ontbonden, terwijl hun vermogen werd opgeslokt door andere lichamen, of onder beheer gesteld van commissarissen, die het konden aanwenden naar goedvinden.

Al deze maatregelen hebben in Nederland zeer belangrijke vermogensverschuivingen veroorzaakt, die na de bezetting op de een of andere wijze moesten worden teniet gedaan. Maar het was een moeilijk probleem voor de regering om uit te maken op welke wijze deze restitutio in integrum moest plaats vinden. Dat de Duitse verordeningen, op grond waarvan de besproken maatregelen zijn getroffen, niet konden worden erkend, sprak wel vanzelf. De regering behoefde dus niet ervoor te schromen in dit geval afbreuk te doen aan het principe van de bescherming van de reeds verkregen rechten, d.w.z. de leer, dat bij wetswijziging aan de onder de oude wet verkregen rechten geen afbreuk mag worden gedaan — een principe overigens, waarvan men de relatieve betekenis steeds meer is gaan inzien. De eenvoudigste oplossing zou daarom geweest zijn, alle vermogensverschuivingen als ongeldig te beschouwen, en de oorspronkelijke eigenaren te verwijzen naar de regels van het burgerlijk recht om hun rechten geldend te maken. Maar er zijn enkele redenen geweest, die de regering genoopt hebben, een andere weg in te slaan.

In de eerste plaats was de chaos, die door de Duitsers op vermogensrechtgebied geschapen is, zo groot, dat toepassing van de gewone regels van het burgerlijk recht tengevolge zou hebben, dat er gedurende lange tijd een grote mate van rechts-onzekerheid zou heersen, waardoor het normale rechtsverkeer belangrijke schade zou lijden. Ik neem als voorbeeld het zo belangrijke hypotheekwezen. Van oudheer is steeds een groot gedeelte van het Joods vermogen belegd geweest in onroerend goed. Al deze onroerende goederen zijn tijdens de oorlog dikwijls meerdere malen van eigenaar gewisseld.

In vele gevallen is hierbij niet na te gaan of de vervreemding is uitgegaan van een Duitse instantie. Wanneer nu de oude eigenaar het recht zou hebben gedurende de normale verjaringstermijn van 30 jaar zijn rechten te doen gelden, zou dit praktisch tengevolge hebben, dat het hypotheekverkeer gedurende die tijd aanzienlijke schade zou ondervinden, vooral ook omdat mede de hypotheeken na de bevrijding verleend, aan nietigheid bloot zouden staan. Het was dus nodig om maatregelen te nemen, waardoor het rechtsherstel zich binnen zo kort mogelijke tijd zou kunnen voltrekken.

In de tweede plaats schieten de regelen van het burgerlijk recht ook hierom te kort, omdat rigoureuze toepassing van deze voorschriften tot grote onbillijkheden zou kunnen leiden t.o.v. de verkrijgers. Deze waren immers lang niet altijd in staat na te gaan, in hoever de door hen verworven goederen afkomstig waren uit boedels, die door de Duitsers in beslag genomen waren. Wanneer het nu mogelijk zou zijn tussen de partijen een volledige restitutio in integrum tot stand te brengen, zou men aan de verkrijgers geen onbillijkheid begaan, door hen de door hen verworven goederen te doen teruggeven tegen teruggave van het door de Duitse beheerders bij de verkoop ontvangen bedrag. Maar deze bedragen zijn alle gestort bij Duitse bankinstellingen, zoals Lippmann en Rosenthal, en op deze bestaat uit de aard der zaak geen verhaal. Om een billijke oplossing te krijgen is het dus nodig de belangen van de oorspronkelijke eigenaar tegen die van de verkrijgers af te wegen, en voor deze afweging verleent het burgerlijk recht geen voldoende grondslag.

Een derde reden voor het nemen van bijzondere maatregelen was tenslotte hierin gelegen, dat het te voorzien was, dat het aantal gevallen, waarin rechtsherstel zou moeten plaats vinden, te groot zou zijn, om de gewone rechterlijke macht ermee te kunnen belasten. Dat de regering in deze niet misgezien heeft, moge blijken uit het feit, dat er tot eind October 1946 al ruim 5000 aanvragen tot rechtsherstel waren ingediend, niet medegerekend de gevallen van rechtsherstel met betrekking tot effecten. Ten aanzien van deze laatste wordt zelfs op grond van de thans ter beschikking staande gegevens verwacht, dat er zich 500.000 gevallen zullen voordoen, waarin over het rechtsherstel uitdrukkelijk zal moeten worden beslist, doordat de tegenwoordige bezitter zich tegen de afgifte van het effect aan de oorspronkelijke eigenaar verzet.

Deze redenen mogen het duidelijk maken, waarom de regering het noodzakelijk heeft geacht het rechtsherstel in een apart Koninklijk Besluit te regelen. Zoals reeds gezegd, is deze regeling te vinden in het K.B. E. 100. In dit Besluit heeft de regering een bijzonder orgaan in het leven geroepen om het rechtsherstel te verwezenlijken: De Raad van het Rechtsherstel. Deze Raad is verdeeld in 4 afdelingen.

De voornaamste is de afdeling *rechtspraak*, waarvan de beslissing is opgedragen in alle gedingen over het rechtsherstel, die niet ter berechting zijn opgedragen aan de andere afdelingen, en die tevens als beroepsrechter fungeert t.o.v. de beslissingen door de andere afdelingen genomen.

Een tweede afdeling is die der *effecten registratie*. Aan deze afdeling is het zeer omvangrijke werk opgedragen van de registratie van alle binnenlandse en bepaalde buitenlandse effecten. Ten einde deze registratie te verwezenlijken is ieder bezitter verplicht gesteld de door hem bezeten effecten op te geven en in te leveren. Voorts is aan de vroegere eigenaren de bevoegdheid toegekend hun aanspraken binnen een bepaalde tijd te doen gelden, waarna de afdeling effectenregistratie over het rechtsherstel een beslissing geeft.

Een derde onderdeel, de afdeling *onroerende goederen*, is eerst later in het leven geroepen met het doel om t.a.v. onroerende goederen zoveel mogelijk een rechtsherstel in der minne te bevorderen. Hier toe is gebruik gemaakt van het *notariaat*. In alle plaatsen zijn bepaalde notarissen benoemd, die tot taak hebben de partijen voor zich op te roepen om te trachten een minnelijke schikking tussen hen tot stand te brengen. Lukt dit niet, dan wordt er door de notaris een proces-verbaal van zwarigheden opgemaakt en worden partijen verwezen naar de afdeling rechtspraak. In het tegenovergestelde geval wordt de schikking door de afdeling onroerende goederen bekrachtigd, welke bekrachtiging gelijk staat met een gerechtelijke beslissing. Op deze wijze hoopt men het aantal procedures over onroerende goederen zeer aanzienlijk te beperken.

Tenslotte dient nog genoemd te worden de afdeling beheer, voorzieningen voor afwezigen, en voorzieningen omtrent rechtspersonen. De taak van deze afdeling ligt voor een groot deel buiten het rechtsherstel. Haar is nl. opgedragen het toezicht over het beheer van goederen van politieke delinquenten en het toezicht op rechtspersonen, wier bestuurders als collaborateurs zijn opgetreden, en tenslotte nog het treffen van bepaalde voorzieningen voor afwezigen. Met het rechtsherstel heeft deze afdeling slechts in zover te maken, dat zij de opheffing of liquidatie van een rechtspersoon tijdens de bezetting al of niet met terugwerkende kracht ongedaan kan maken, evenals de tijdens de bezetting tot stand gebrachte splitsing of samenvoeging van rechtspersonen. De bevoegdheden van deze afdeling zijn echter reeds spoedig gedelegeerd aan het z.g. Beheersinstituut, dat belast is met het beheer van het z.g. vijandelijk vermogen.

Het ligt nu niet in mijn bedoeling uitvoerig over de samenstelling en de werkwijze van de verschillende afdeling van de Raad en de wijze, waarop de afdelingen over het land verdeeld zijn, uit te wijden. Wat belangrijker is zijn de normen, waarnaar het verlenen van rechtsherstel beoordeeld moet worden. Deze normen zijn — althans voor de afdeling rechtspraak en onroerend goed — te vinden in een aantal bepalingen, die zich enerzijds kenmerken door de vage criteria, die voor het verlenen van rechtsherstel zijn aanlegd, anderzijds door de buitengewoon vergaande bevoegdheden, die aan de Raad zijn toegekend. Want het hoofdbeginsel van de wettelijke regeling komt hierop neer, dat de Raad alle tijdens de bezetting tot stand gekomen of gewijzigde rechtsbetrekkingen kan nietig verklaren of wijzigen, en de tenietgegangene rechtsbetrekkingen al of niet in gewijzigde vorm kan doen herleven, wan-

neer hij dit op grond van de bijzondere omstandigheden van het geval als billijk beschouwt. De wetgever heeft dus niet gepoogd de verschillende omstandigheden, die tot rechtsherstel aanleiding zouden kunnen geven, te onderzoeken, teneinde daarvoor een regeling te onderwerpen, die bij het bestaand burgerlijk recht zou aansluiten. In plaats hiervan heeft men de rechter een zo grote discretionnaire bevoegdheid gegeven, als hij misschien wel nimmer in de rechtsgeschiedenis zal hebben bezeten. Het gevolg van deze ruime formulering is geweest, dat de werking van het Besluit E 100 niet beperkt is gebleven tot gevallen van opzettelijk door de Duitsers gepleegd onrecht, zoals door hen begaan t.o.v. de Joden en de geëxpatrieerde Nederlanders.

Het besluit kan eveneens toepassing vinden in die gevallen, waarin de bijzondere oorlogsomstandigheden tot het aanknopen of tennietdoen van rechtsbetrekkingen hebben geleid, die onder normale omstandigheden nooit ontstaan of tenietgegaan zouden zijn. Als voorbeeld hiervan wil ik noemen het geval, dat iemand tijdens de bezetting goederen heeft verkocht om ze aan de greep van de vijand te onttrekken.

Om van de praktische werking van het Besluit een iets duidelijker beeld te kunnen geven, zal ik een overzicht geven van de gevallen van rechtsherstel, die zich tot dusver hebben voorgedaan, waartoe ik deze in 5 categorieën zal verdelen.

(Wordt vervolgd)

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 9 October 1947.

Eerste Voorzitter en Verslaggever: M. Soenens.
Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.
Pleiters: Mrs Resteau en Veldekens.

1. Aansprakelijkheid. — Roekeloos en tergend beroep. — Rechtsmacht van de rechter over de feiten en toezicht van het Hof van Verbreking.
2. Onrechtmatige daad. — Niet-betekening van het beroep aan al de betrokken partijen.

1. De rechter over de feiten beoordeelt in feite op in cassatie onaantastbare wijze het roekeloos en tergend karakter van een beroep.

Een veroordeling tot schadevergoeding wegens roekeloos en tergend beroep moet op art. 1382 B.W. gesteund zijn en onderstelt derhalve een onrechtmatige daad. Wanneer de rechter over de feiten de gedraging beschrijft, waaruit hij het roekeloos en tergend karakter van het beroep afleidt, bezit het Hof van Verbreking het recht om na te gaan of in deze gedraging de elementen van de onrechtmatige daad verenigd zijn.

2. Het niet-betekenen van het beroep aan al de betrokken partijen is geen onrechtmatige daad, vermits appellant vrij is dit rechtsmiddel tegen een of meer der partijen alleen aan te wenden.

Roelandts t/ Kerkhofs.

Gelet op het bestreden arrest door het Hof van Beroep te Gent, op 2 Juli 1945, gewezen;

Over het enig middel: schending van artikelen 97 der Grondwet; 1382, 1217, 1218, 1220, 1221, 1319, 1320, 1321 van het Burgerlijk Wetboek; 443, 444 en 451 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging; 21 en 23 van de wet d.d. 25 Maart 1876;

doordat het bestreden arrest de aanlegger in verbreking veroordeeld heeft om aan de verweerder een som van 5.000 frank te betalen ten titel van schadevergoeding dan wanneer het ten laste van de aanlegger op geen enkele fout wijst;

doordat het bestreden arrest, om de veroordeling tot de schadevergoeding, welke het uitspreekt, te rechtvaardigen, beslist « Overwegende dat al de be-

twistingen door appellant voorgebracht, de vereffening der onregelmatige vennootschap betreffen en dus Wellekens evenals geïntimeerde aanbelangen; dat Roelandts met zijn verhaal aan Wellekens niet te betekenen alhoewel zij in eerste aanleg tegen elkander stelling hadden genomen, aan het Hof niet heeft toegelaten deze betwistingen werkdadig te beslechten, waren zij gegrond geweest, en, in afwezigheid van Wellekens de rekening tussen partijen behoorlijk op te maken, dat het hoger beroep in deze omstandigheden, als tergend en roekeloos voorkomt en de uit die hoofde aangevraagde schadevergoeding als rechtmatig voorkomt en toegekend mag worden »;

doordat het bestreden arrest, de trouw schenden- de die aan conclusies van partijen en aan het inleidend exploit van aanleg verschuldigd is, geweigerd heeft zekere betwistingen te onderzoeken welke voorgelegd waren, onder voorwendsel dat ze de partij Wellekens aanbelangden, die in de zaak niet geroepen was, jegens welke het vonnis in kracht van gewijsde was gegaan, omdat het op 6 Juni 1944 op verzoek van Kerkhofs aan Wellekens betekend werd, dan wanneer het nooit betekend werd door Roelandts aan Wellekens en dan wanneer nog het over een ondeelbare stof gaat;

Over de ontvankelijkheid van het middel:

Overwegende dat verweerder in verbreking opwerpt dat het middel niet ontvankelijk is, bij gemis aan nauwkeurigheid, om rede dat in een zelfde middel uiteenlopende bezwaren verenigd zijn, zonder dat een onderscheid gemaakt wordt tussen de wetsbepalingen van meest uiteenlopende aard;

Overwegende dat het middel, in twee onderdelen kan verdeeld worden;

Dat het eerste onderdeel aan het bestreden arrest verwijt dat het, ingaande op de wedereis door verweerder ingesteld, de veroordeling tot schadevergoeding wegens roekeloos en tergend beroep gesteund heeft op het feit dat aanlegger zijn verhaal aan Wellekens niet heeft betekend, alhoewel beiden tegen elkander stelling hadden genomen, dan wanneer het gebrek aan betekening van het beroep

geen fout uitmaakt in de zin van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek;

Dat het tweede onderdeel het bestreden arrest hekelt omdat het, op grond van dit gebrek aan betekening van het beroep aan de partij Wellekens, geweigerd heeft zekere betwistingen te onderzoeken onder voorwendsel dat ze Wellekens aanbelangden die in de zaak niet geroepen was;

Overwegende dat, dienvolgens, in tegenstelling met de bewering van verweerder, een nauw verband bestaat tussen de twee onderdelen en dat de wetsbepalingen die zouden geschonden zijn geweest, in het middel aangeduid zijn;

Dat derhalve de grond van niet-ontvankelijkheid niet kan aangenomen worden;

Over het eerste onderdeel van het middel :

Overwegende dat het bestreden arrest beslist : « dat Roelandts, met zijn verhaal aan Wellekens niet te betekenen...; aan het Hof niet heeft toegelaten de betwistingen werkdadig te beslechten... en in afwezigheid van Wellekens de rekeningen tussen partijen behoorlijk op te maken, dat het hoger beroep, in deze omstandigheden, als tergend en roekeloos voorkomt »;

Dat aldus de bestreden beslissing het tergend en roekeloos karakter van het beroep afleidt uit het gebrek aan betekening van het beroep door aanlegger in verbreking aan Wellekens;

Overwegende dat, wel is waar, de rechter het roekeloos en tergend karakter van een beroep in feite souverain beoordeelt;

Dat echter een veroordeling wegens roekeloos en tergend beroep op artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek moet gegrond zijn en dus een onrechtmatige daad of een fout onderstelt;

Dat, dienvolgens, wanneer de rechter over de grond het feit beschrijft waaruit hij het roekeloos en tergend karakter van het beroep afleidt, het Hof van Verbreking bevoegd is om na te gaan of dit feit de bestanddelen verenigt van een wederrechtelijke daad;

Overwegende dat het enkel gebrek aan betekening van het beroep aan al de betrokkene partijen geen wederrechtelijke daad is, daar het in principe aan beroeper vrij staat zijn verhaal tot een of meer van de partijen te beperken;

Dat derhalve het bestreden arrest, in zover het over de wedereis uitspraak doet, artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek geschonden heeft;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat, in strijd met hetgeen in het middel wordt beweerd, het arrest al de bij het Hof van Beroep aanhangig gemaakte betwistingen heeft beslecht;

Dat aldus dit onderdeel van het middel feitelijke grondslag mist;

Om die redenen :

Verbreekt de bestreden beslissing in zover zij over de wedereis uitspraak doet;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de griffie van het Hof van Beroep te Gent en dat melding er van zal

gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt ieder der partijen tot de helft der kosten;

Verwijst de zaak aldus beperkt naar het Hof van Beroep te Brussel.

NOOT : Vgl. De Page, II, n^{rs} 942 en 943; R. Boullenne, La Responsabilité civile extra-contractuelle devant l'évolution du droit, 1947, p. 231 e.v.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 9 October 1947.

Eerste voorzitter : M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever : M. Fontaine.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Opeising voor inkwartiering door de bezetter. — Betaling van de vergoeding.

Voor de vergoeding wegens opeisingen, gedaan niet door de gemeenten maar door de bezetter zelf met het oog op de inkwartiering van de vijandelijke troepen, is aan de belanghebbenden geen enkel burgerlijk recht verleend, daar de betaling van deze opeisingen in rechte door het vijandelijk leger verschuldigd is. Het is den belanghebbenden alleen toegelaten zich tot het Ministerie van Financiën te wenden, hetwelk door de wetgever gemachtigd is de betaling der vergoedingen te regelen. (Conventie van den Haag, 18 October 1907, art. 52; B.W. 31 October 1944, art. 1 en 3.)

Stad Vilvoorde t/ Van Roy en Berquyn.

Gelet op het bestreden vonnis op 2 April 1946 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel;

Over het enig middel : schending van artikelen 1 en 3 van de Besluit-wet van 31 October 1944 betreffende de betaling van de logiesopeisingen gedaan door de bezetter, en voor zoveel nodig, van de wet van 25 Mei 1910, houdende goedkeuring van de Conventie van Den Haag van 18 October 1907, en, meer bepaaldelijk, van artikel 52 dezer Conventie,

doordat de Rechtbank zich bevoegd verklaard heeft om over een vordering der verweerders uit te spreken, strekkende tot veroordeling van eiseres in verbreking, van ene schadevergoeding wegens huurschade, aangericht aan een huis dat zij opgeëist had ten behoeve van het Duitse leger,

dan wanneer de Besluit-wet van 31 October 1944, die de toestand der opgeëisten regelt, overeenkomstig artikel 52 der Conventie van Den Haag, aan de eigenaars geen burgerlijk recht erkent wegens dergelijke opeising wier last alleen op de bezetter berust, en hun alleen toelaat zich tot het Ministerie van Financiën te wenden, die de zaak dan administratief regelt;

Overwegende dat het bestreden vonnis de door verweerder ingestelde vordering ontvankelijk verklaard heeft om de enkele reden dat artikel 52 van het Reglement, gevoegd bij de Conventie van Den Haag, goedgekeurd door de wet van 25 Mei 1910, uitdrukkelijk de opeising, door de bezetter,

van de gemeenten voorziet voor de noodwendigheden van het bezettingsleger;

Overwegende dat het vonnis vaststelt dat het, in de zaak, niet schijnt dat de gemeente zelf de keus heeft gedaan van het eigendom dat voor de vijandelijke inkwartiering opgevorderd werd;

Overwegende dat, daar de bezetter zelf als voorwerp van zijn opeising het genot van het eigendom van verweerder aanduidde, de gemeente dan enkel tussen kwam om aan verweerders dat opeisingsbevel over te maken;

Dat aldus uit de vaststellingen zelf van het vonnis blijkt dat er geen spraak was van « opeising van de gemeente » in de zin van het in het vonnis ingeroepen artikel 52, opeising welke de gemeente, op haar beurt, te haren ontlaste zou doen uitvoeren hebben door een van haar inwoners daartoe door haar aangeduid, doch wel van een opeising, door de bezetter zelf, van het eigendom van verweerders;

Dat het vonnis dus de bepaling heeft geschonden welke het beweert toe te passen;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

Kamer van Inbeschuldigingstelling. — 4 November 1947

Voorzitter : M. Verbeke.

Raadsheren : MM. Maraite en Belpaire.

Advocaat-generaal : M. Vanhoudt.

Pleiter : Mr. Cammaert.

Bevoegdheid (in strafzaken). — Door de Kamer van Inbeschuldigingstelling kan een aanvullende instructie worden bevolen.

Wanneer een strafrechtelijk onderzoek door het Hof van Beroep, Kamer van Inbeschuldigingstelling, onvolledig, en de aanvulling ervan, in het belang ener goede rechtsbedeling, noodzakelijk wordt geacht, mag een bijkomende instructie worden bevolen, waarmede een onderzoeksrechter of een der leden zelf van de Kamer van Inbeschuldigingstelling kan worden belast. (Sv. artt. 133, 235, 236, 237)

O.M. en B.P. Van Driessche t/ Schellynck.

Het Hof van Beroep te Gent, Kamer van Inbeschuldigingstelling;

Op het verslag van de heer Vanhoudt, Advocaat generaal uitgebracht in 't Nederlands in de zaak van : Schellynck Frans;

Gezien de processtukken waarvan lezing is gegeven door de Griffier in het bijwezen van bovengenoemde Magistraat, benevens dezes geschreven en ondertekende vordering luidend als volgt :

De Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent;

Gezien de stukken der strafrechtspleging in de zaak van : Schellynck Frans;

Verdacht van : brandstichting des nachts te Gent op 1-2 Juni 1945 tegen wie zich, voor het Hof, Kamer van Inbeschuldigingstelling, ter zitting van 29 Augustus 1947 burgerlijke partij heeft ingesteld:

Van den Driessche A.;

Gelet op de vordering van de heer Procureur des Konings te Gent, dd. 14 Juni 1945, strekkend tot de verwijzing naar mijn ambt, met beschikking tot blijfneming;

Gelet op de beschikking der raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te Gent, dd. 6 Juli 1945, welke deze vordering inwilligt ter uitzondering van de beschikking tot blijfneming;

Gelet op de arresten van uw Hof, Kamer van Inbeschuldigingstelling, dd. 29 Augustus 1947 en 23 September 1947;

Overwegende dat het onderzoek als onvolledig voorkomt, dat onder meer een plaatsbeschrijving met plan en ligging van de garage, waar de brand ontstond dient opgemaakt; dat anderzijds de benadeelde persoon Van den Driessche Albert niet verhoord werd, en eventuele confrontaties aangewezen zijn;

Overwegende dat een goede rechtsbedeling eist dat dit onderzoek aangevuld worde; dat in huidige geval, te dien einde het Hof, Kamer van Inbeschuldigingstelling, hetzij rechtstreeks een onderzoeksrechter kan aanstellen (fr. Rep. prat. de droit belge, V^o Procédure pénale n° 463-464; Pandectes belges V^o Chambre des Mises en Accusation n° 105-106; Faustin Hélie, Pratique criminelle des cours et Tribunaux, éd. 1877 n° 559; Cass. Fr. 7 janvier 1830 et 10 septembre 1831) hetzij de zaak tot zich trekken krachtens art. 235 van het wetboek van strafvordering en ingevolge dit artikel en de volgende zich de stukken te doen overleggen, de zaak te onderzoeken of te doen onderzoeken en te dien einde een der leden van de Kamer als onderzoekende rechter aan te stellen;

Gelet op de artikelen 228, 235, 236, 237, 238, 239 en 240, wetboek van strafvordering en de wet van 15 Juni 1935;

Om deze redenen :

Vordert dat het aan het Hof, Kamer van Inbeschuldigingstelling, behage te bevelen dat het onderzoek dient aangevuld te dien einde hetzij een onderzoeksrechter, hetzij een raadsheer, lid van de Kamer aan te stellen belast met deze aanvullende ambtsplichten te vervullen om daarna te handelen als naar rechte;

Gedaan op het Parket Generaal te Gent, de 9 October;

Voor de Procureur-generaal :

De Advocaat-generaal;

Gehoord (.....);

Het Hof beveelt aan de burgerlijke partij een bijkomende som van 1.000 frank te storten;

Nadat de heer advocaat-generaal en de Griffier alsmede de verdachte en de burgerlijke partij tijdens

de duur der beraadslagingen de kamer hadden verlaten;

Het Hof;

Gelet op art. 24 der wet van 15-6-1935;

Overnemende de beweegredenen van het Openbaar Ministerie;

Beveelt dat het onderzoek in deze zaak dient aangevuld te worden;

Stelt aan tot Raadsheer Onderzoeksrechter de heer Raadsheer Maraite om daarna te handelen als naar rechte.

KRIJGSHOF TE ANTWERPEN

2e Nederlandse Kamer. — 19 November 1947.

Voorzitter: M. Bertels.

Tweede burgerlijk Magistraat: M. Hodüm.

Subst. Auditeur-Generaal: M. Paes.

Pleiter: Mr Van der Plancken.

Bevoegdheid van het Krijgshof in zake voorlopige hechtenis.

Na een arrest van veroordeling, waartegen cassatie, is het Krijgshof niet bevoegd om over een verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling te beslissen, wijl deze militaire rechtsmacht niet geacht kan worden met de functie van de Kamer van Inbeschuldigingstelling te zijn bekleed. (Londense Besluitwet 26 Mei 1944, art. 5; wet van 20 April 1874, art. 7.)

O. M. t/ Bouchery.

Gezien het verzoekschrift ingediend door Bouchery Walter, op 5 November 1947, en gericht tot het Militair Gerechtshof, waardoor hij zijn invrijheidstelling aanvraagt.

Gezien anderzijds de besluiten van de Heer Auditeur-Generaal strekkende tot de afwijzing van het verzoekschrift van beschuldigde;

Overwegende dat de eerste Vlaamse Kamer van het Hof zetelende te Antwerpen Bouchery de 25 Juli 1947 tot 3 jaar gevangenisstraf heeft veroordeeld en zijne onmiddellijke aanhouding ter terechtzitting heeft bevolen;

Dat beklagde zich op 25 Juli 1947 in verbreking tegen deze veroordeling voorzag en dat het Hof van Verbreking over deze voorziening thans nog geen uitspraak heeft verleend;

Overwegende dat door rekwist van 16 September 1947 Bouchery een eerste maal aan het Militair Gerechtshof zijn invrijheidstelling aanvraagde doch dat de eerste Vlaamse Kamer zetelende te Antwerpen hem, door arrest van 29 September 1947, had afgewezen;

Dat hij tegen dit arrest een voorziening in verbreking indiende, voorziening waarover het Hof van Verbreking evenmin, tot heden toe, heeft beslist;

Overwegende dat de tweede Vlaamse Kamer van het Militair Gerechtshof zetelende te Antwerpen, thans te kennen heeft over een tweede en gelijkwaardig verzoekschrift;

Dat in dit bescheid Bouchery o.m. beweert (zulks gans ten onrechte) dat het Militair Gerechtshof de

macht niet had zijn onmiddellijke aanhouding te bevelen;

Overwegende dat noch het Militair Wetboek van 20 Juli 1814 noch de wetten van 15 Juni 1899 houdende titels I en II van het wetboek van Militaire Strafvordering, noch de Besluit-Wet van 26 Mei 1944 de bevoegde rechtsmacht en de toe te passen rechtspleging aanduiden wanneer zoals in huidig geval, het er om gaat te beslissen over het al dan niet behouden der onmiddellijke aanhouding bevolen door het Militair Gerechtshof ten gevolge van een arrest van veroordeling dat met voorziening in verbreking aangeslagen is;

Overwegende dat alhoewel algemeen aangenomen wordt dat, bij stilzwijgen der wetgeving betreffende de militaire strafrechtspleging, de regelen der gewone strafvordering dienen toegepast (cfr. o.m. Verbr. 25-4-1904, Pas. 1904, I, 208), hiermede dient verstaan dat deze regelen door het krijgsgerecht slechts kunnen en mogen toegepast worden in zover de gepaste rechtsmachten bestaan;

Overwegende dat, in gewoon recht, de wetsbepaling welke de rechtsmachten aanduidt, waartoe zodra de onderzoeksrechter ontlast is, de gedeteneerde zich, in de loop der verscheidene fazen der rechtspleging, moet wenden, niets anders is dan het artikel 7 der wet van 20 April 1874 gew. door de wet van 29 Juni 1899 (Hayoit de Termicourt « De la loi sur la détention préventive », Revue de Droit Pénal, p. 393, nr. 22);

Dat dit artikel 7 bepaalt dat het verzoekschrift tot invrijheidstelling aan de Kamer van Inbeschuldigingstelling dient gericht vanaf de voorziening in verbreking tot het arrest (van Hof van Verbreking);

Overwegende dat bij de Militaire Rechtsmachten er geen Kamer van Inbeschuldigingstelling bestaat;

Overwegende dat, om trachten aan te voeren dat de bevoegdheid van de Kamer van Inbeschuldigingstelling aan het Militair Gerechtshof in feite overgedragen wordt, men te vergeefs het arrest van het Hof van Verbreking d.d. 30 December 1946 zou inroepen;

Dat inderdaad dat arrest eenvoudig aanstipt dat, bij gebrek aan uitdrukkelijke afwijkende beschikkingen, de aan de Krijgsraden door de aanvullende bepalingen van artikel 5 der B. W. 26 Mei 1944 toegekende machten, ook aan het Militair Gerechtshof, *als rechter in beroep beschissende*, behoren, wat niets anders is dan de overzetting op militair rechtsgebied van de regel vermeld in artikel 7 der wet van 20 April 1874: « Tussen het beroep en het arrest, dient het verzoekschrift tot invrijheidstelling aan de Kamer der correctionele beroepen toegezonden »;

Om deze beweegredenen:

Het Hof, beslissende op tegenspraak, verklaart zich onbevoegd om over de door Bouchery ingediende vraag tot invrijheidstelling te beslissen, en veroordeelt hem tot de kosten van het indienen van zijn vraag, begroot op fr. zero.

NOOT: Tegen dit arrest werd cassatie aangetekend. Het cassatiearrest van 30 December 1946, waarvan in deze beslissing sprake is, verscheen in de Pasicrisis 1946, I, 492; op 17 Februari 1947 werd door het Hof van Verbreking een gelijkaardig arrest uitgesproken. (Zie R.W. 1946-1947, 905)

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

2de Kamer — 1 October 1947.

Voorzitter : M. Rubrecht.

Pleiters : Mrs Tielemans en Huybrechts.

Aansprakelijkheid. — Schadevergoedingsactie van de Staat tegen de erfgenamen van een politiek delinquent.

De schadevergoedingsactie van de staat tegen de erfgenamen van een politiek delinquent is niet gegrond, wanneer het bewijs niet wordt geleverd, dat de overledene door zijn bedrijvigheid de duur van de oorlog verlengd en de uitgaven voor de weerstand verhoogd heeft; het feit, dat hij geen goede Belg zou zijn geweest is irrelevant. (B.W. artt. 724 en 1382.)

Belgische Staat t/ Erfgenamen X.

Overwegende dat de vordering er toe strekt verweerders tot 100.000,— frank schadevergoeding te doen veroordelen, omdat het onvaderlandslievend gedrag van hun rechtsvoorganger X... de duur van de oorlog verlengd en de kosten voor de weerstand vermeerderd zou hebben;

Overwegende dat het bewezen is dat voornoemde lid van het V.N.V. was en abonnent op bladen die 's vijands ideologie verspreidden; dat hij zich in de klas tegenover zijn leerlingen schijnt te hebben uitgelaten op een wijze die van een Belgisch onderwijzer niet gedoogd kan worden, voorzover de aangehaalde woorden juist begrepen werden en niet uit hun verband gerukt zijn; dat de overige beschuldigingen uiterst vaag en niet bewezen zijn, ofwel verband houden met de anti-nationale gedragingen van de kinderen X..., die reeds werden veroordeeld;

Overwegende dat het voorgelegd strafdossier het bewijs niet levert dat wijlen X... door zijn bedrijvigheid de duur van de oorlog verlengd noch de kosten voor de weerstand verhoogd heeft, al blijkt hij geen goede Belg te zijn geweest;

Om deze redenen :

Wijst de Rechtbank de vordering af en veroordeelt eiser tot de proceskosten.

NOOT :

Vgl. Burgerlijke Rechtbank te Leuven; 1 Juli 1947, R. W. 1947-1948, 192 e.v..

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN
(zetelend in hoger beroep)

1e Kamer bis. — 21 October 1947.

Voorzitter. M. Swennen.

Rechters : M.M. Derinaincel en Verhaegen.

Pleiters : Mrs Schöller en De Baeck.

Opeising van gebouwen ten behoeve van staatsdiensten.

Wanneer een gebouw ten behoeve van stadsdiensten wordt opgeëist, kan de overheid, die de opeisingen doet, het gebouw van ambtswege in bezit nemen. (B.W. 10 Februari 1947, art. 5; wet 12 Mei 1927, art. 31.)

Noch de besluitwet van 10 Februari 1947, noch de wet van 5 Maart 1935 betreffende de burgerlijke opeisingen bevat een bepaling, waaruit kan worden

afgeleid, dat verhuurde eigendommen niet mogen opgeëist worden.

De betekening van het opeisingsbevel moet alleen aan de eigenaar of aan de verantwoordelijke persoon en niet aan de huurder gedaan worden; deze maatregel is overigens niet voorgeschreven op straf van nietigheid. (K.B. 1 Februari 1938, art. 12.)

Belgische Staat (Ministerie van Justitie en Openbare Werken) t/ Schoonbaert.

Gezien het vonnis, waartegen beroep, gewezen op tegenspraak tussen partijen in datum van 21 Augustus 1947 door de Heer Vrederechter van het Tweede Kanton der Stad Antwerpen, en waarvan een uitgifte in regelmatige vorm afgeleverd, is overgelegd;

Gezien de akten van beroep, betekend bij geboekte exploten van deurwaarder Joseph Caals te Antwerpen in datum van 26 Augustus 1947, ten verzoeken van respectievelijk de Belgische Staat, Ministerie van Justitie en Ministerie van Openbare Werken, en hieraan gehecht;

Overwegende dat de zaken, ingeleid op de Algemene rol onder de nummers 21.361 en 21.362, verknocht zijn en dienen samengevoegd te worden;

Overwegende dat beide beroepen tijdig werden ingesteld en ontvankelijk zijn;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering, ingeleid door dagvaarding van 8 Juli 1947, strekt ten laste van beroepers de ontruiming te horen bevelen van de woning, Belgiëlei, nr 80, te Antwerpen, enkele dagen te voren betrokken door de Diensten van het Krijgsauditoraat;

Overwegende dat genoemde eigendom door beroepene in huur was genomen ingevolge huurakte van 2 Juli 1947, geboekt te Antwerpen op 3 Juli 1947 (G. A. 3e Kantoor, deel 4 blad 43, vak 191, ont. 1.658 frs.) tussen beroepene en Mr Carlo Meeus, notaris te Borgerhout, handelende als mandataris van de Dienst van het Sekwester over de goederen van de genaamde Pierre Louis Roelants, te Mortsel, eigenaar van het verhuurde goed;

Dat de huurovereenkomst werd afgesloten voor een termijn van negen jaar, opzegbaar na elke driejaarlijkse termijn en ingaande op 1 Augustus 1947;

Overwegende dat beroepene beweert dat hij reeds had bezit genomen van het gehuurde eigendom, er meubelen en koopwaar had geplaatst en werklieden had tewerkgesteld, als de Diensten van het Krijgsauditoraat, zich beroepend op een opeisingsbevel uitgaande van de Minister van Openbare Werken doch waarvan beroepene de rechtsgeldigheid te zinnen opzichte betwist, in het gebouw zouden zijn binnengedrongen en hem onder dwang zouden verplicht hebben de sleutels af te geven;

Overwegende dat de eerste rechter, de aangevoerde gewelddaden bewezen achtend en de vordering beschouwend als een bezitvordering de oorspronkelijke eis heeft toegewezen en de ontruiming van het gebouw door de Diensten van het Krijgsauditoraat bevolen heeft, zonder te onderzoeken of er een regelmatig bevel van opeising bestond;

Overwegende dat deze beslissing het juridisch karakter en de wettelijke gevolgen van het bestaan van een opeisingsbevel niet in acht neemt; dat immers een opeisingsbevel de Overheid machtigt

ambtshalve bezit te nemen van het opgeëiste eigendom (art. 31, al. 1, 2 der wet van 12 Mei 1927, waarnaar in artikel 5 der Besluitwet van 10 Febr. 1947 verwezen wordt) en bijgevolg de eerste rechter, alvorens over de vordering tot ontruiming te kunnen beslissen over het bestaan en de rechtsgeldigheid van het ingeroepen opeisingsbevel had dienen uitspraak te doen of het vonnis te schorsen tot hierover door de bevoegde rechtbank was uitspraak gedaan;

Overwegende dat de geldigheid van het opeisingsbevel zelfs niet betwist wordt, doch beroepene enkel beweert dat dit bevel hem niet kan tegengesteld worden omdat hij het eigendom in huur had genomen vóór de opeising en omdat het bevel hem niet betekend werd;

Overwegende dat de opeising geschied is ingevolge de Besluitwet van 10 Februari 1947 betreffende de opeising van gebouwen nodig voor de inrichting en de werking der Rijksdiensten; dat noch genoemde Besluitwet, noch de wet van 5 Maart 1935 op de burgerlijke opeisingen, de beschikking inhouden dat eigendommen, die verhuurd zijn, ontsnappen aan opeising; dat wat de betekening van het bevel van opeising betreft, deze enkel voorzien wordt voor de eigenaar of de verantwoordelijke persoon (art. 12 van het reglement op de burgerlijke opeisingen van 1 Februari 1938) en bovendien niet voorgeschreven is op straf van nietigheid; dat overigens tegenover derde beroepene nog geen rechtmatig bezitter was van het eigendom vermits zijn huurkontraakt slechts zou ingaan op 1 Augustus 1947;

Overwegende dat uit de overgelegde stukken blijkt dat het opeisingsbevel door de Minister van Openbare Werken ondertekend werd op 4 Juli 1947, dat het op 14 Juli 1947 betekend werd aan de wettelijke vertegenwoordiger van de eigenaar, notaris Mter Carlo Meeus; dat derhalve op 21 Augustus 1947, datum van het bestreden vonnis en op 24 Juli 1947, datum van het vonnis bij verstek, de opeising onbetwistbaar bestond en de eerste rechter de ontzetting van appelanten uit het opgeëiste eigendom niet meer kon bevelen;

Overwegende dat het bestreden vonnis de beroepers bovendien veroordeelt tot betaling van schadevergoeding voor de tijd dat beroepene niet over het eigendom heeft kunnen beschikken;

Overwegende dat uit de dagvaarding van 8 Juli 1947 en de gewisselde nota's duidelijk blijkt dat geen schadevergoeding tegen beroepers gevraagd werd; eis die overigens ongegrond zou zijn, de inbezitname regelmatig geschied zijnde;

Om deze redenen :

De Rechtbank, zetelende in hoger beroep en beslissende op tegenspraak;

Alle andere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Voegt de zaken samen ingeschreven op de Algemene Rol onder de nummers 21.361 en 21.362;

Ontvangt de beroepen en rechtdoende ten gronde;

Bevestigt het bestreden vonnis van 21 Augustus 1947, enkel in zover het verzet gedaan tegen het vonnis bij verstek van 24 Juli 1947 ontvangen

wordt; doet tussen partijen genoemd vonnis teniet voor het overige;

Opnieuw rechtdoende : verklaart het verzet tegen het vonnis bij verstek van 24 Juli 1947 gegrond; doet bijgevolg dit vonnis teniet, verklaart de oorspronkelijke eis ongegrond; wijst deze eis af en veroordeelt beroepene in de kosten van de twee gedingen van eerste aanleg en van het beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT (Zetelende in Handelszaken)

14 November 1947.

Voorzitter : M. Byvoet.

Pleiters : Mrs Favart (Brussel) en Jenné.

1. Bevoegdheid van de voorzitter der rechtbank van koophandel in zaken van oneerlijke mededinging.
2. Oneerlijke mededinging. — « Black Citron » bedienen in plaats van een gevraagde « Coca-cola ».

1. De voorzitter der rechtbank van koophandel is in zaken van oneerlijke mededinging van ambtswege verplicht de procesregelen omtrent het kortgeding toe te passen. (K.B. 23 December 1934, art. 3.)
2. Het bedienen van een « Black Citron » in plaats van een gevraagde « Coca-cola » is een daad, die met de eerlijke gebruiken in de handel strijdig is. (K.B. 23 December 1934, artt. 1 en 2.)

The Coca-cola Company en cs. t/ Hubar, Omloop en Clerinx.

Overwegende dat aanlegsters bij geboekt exploit van deurwaarder Wacquez te Hasselt, de 21 October jl. de drie verweerders deed dagvaarden om te horen verklaren op voet van het Koninklijk Besluit van 23 December 1934 door ons Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg, zetelende in handelszaken, zitting houdende als rechter in kortgeding dat het feit van « Black Citron » op te dienen of te laten opdienen aan zijn cliënteel wanneer er « Coca-Cola » besteld werd, tegenstrijdig is met de eerlijke gebruiken in handelszaken en dat het verweerders verboden wordt zulks in het vervolg nog te doen of te laten plaats vinden in zijn drankgelegenheden;

Overwegende dat het betrachten van dit één en hetzelfde doel tegen elk der drie verweerders, die op hunne beurt dezelfde verweermiddelen doen gelden, de zaken als onderling verknocht doen voorkomen, dewelke bijgevolg, met het oog op een goede rechtsbedeling, dienen samengevoegd te worden;

Overwegende dat de eis ingeleid werd zoals artt. 1 en 3 van gemeld Koninklijk Besluit het voorschrijft; dat de woorden « zitting houdend als rechter in kortgeding » strikt genomen overbodig zijn wijl de Voorzitter der Handelsrechtbank van ambtswege gehouden is de rechtspleging der kortgedingen te volgen, doch dat zij niemand schaden en bijgevolg de bevoegdheid van de gevatte rechter niet aantasten;

Overwegende dat het hoger aangehaald feit bij elk der drie verweerders zeggens op dezelfde manier

werd vastgesteld, namelijk door de deurwaarder, vergezeld van één getuige, beiden vreemd aan de stad St Truiden, waar verweerders hun café uitbaten; dat op het verzoek van een hunner zich een «Coca Cola» te doen opdiene, hem een «Black Citron» werd voorgezet; dat het enige verschil tussen de voorhanden gevallen hierin bestond dat het bij de ene echtgenote, bij de anderen of de dochter of een dienstster was, die de drank opdiende;

Overwegende dat het in elk dezer gevallen het verweerders in persoon zijn die voor de daden hunner ondergeschikten instaan daar het geen twijfel lijdt dat er door het hoofd der uitbating ofwel opdracht gegeven is geworden het ene produkt door het andere te vervangen ofwel dat dit misbruik bij weten van de uitbater in de gewoonte lag der drankgelegenheid;

Overwegende dat het wel degelijk een misbruik is dit produkt aan het andere te substitueren hetgeen aanleggers gerechtigd zijn te keer te gaan en waartoe zij geen ander rechtelijk middel kunnen doen gelden dan dit welk hun door het Koninklijk Besluit van 23 December 1934 ter hand gesteld wordt; dat dit vooral het geval is, wanneer zoals hier, de benaming van het te beschermen produkt een uitheemse klank heeft die nog niet in het publiek domein gevallen is in tegenstelling b.v. met de benaming «Spa» die door de gebruiker doorgaans als even welk ander zogezegd bronwater gebezigd wordt en dat het produkt zelf een gespecialiseerde drank is van eigenaardige kleur en smaak terwijl het niet betwist wordt dat er een gelijkwaardige smaak en schijn terug te vinden is in het in vervanging gesteld produkt;

Overwegende dat verweerders tevergeefs pogen te doen aanvaarden dat de vaststelling door de deurwaarder gedaan waardeloos is omdat hij opzettelijk zou gekomen zijn om de te wraken daad uit te lokken en alzo zou aangezet hebben om de daad te doen plaats vinden die thans als oneerlijk bestempeld wordt;

Overwegende dat de echtheid der vaststellingen door de deurwaarder gedaan niet in het minst in twijfel getrokken worden, dat zij trouwens van zo eenvoudige aard zijn dat er geen vakkennis vereist is om het voorgevallene juist weer te geven: dat de deurwaarder geenszins het personeel der drankgelegenheid aanzette om een oneerlijke daad te stellen met zich een «Coca Cola» drank te laten voorzetten zoals een agent der accijnzen zou doen wanneer hij in een herberg alcoholhoudende dranken zou bestellen; dat het enkel aan het personeel te wijten is, hetwelk rekende op de stilzwijgende instemming van de gebruiker, dat zonder de minste uitleg noch verschoning de ene drank door de andere vervangen werd;

Overwegende dat dergelijke substitueren in voorhanden gevallen handelingen uitmaken in strijd met de eerlijke gebruiken in de handel en aanleiding geven tot toepassing der schikkingen in voormeld Koninklijk Besluit aangehaald;

Om deze beweegredenen:

Wij, Voorzitter (...);

Verklaren de eisen onderling verknocht, voegen ze samen en uitspraak doende bij een en hetzelfde

bevel, zeggen voor recht dat het feit «Black Citron» op te dienen in plaats van «Coca-Cola» die besteld werd, tegenstrijdig is met de eerlijke gebruiken in de handel;

Doen verbod, enz.

NOOT: Betreffende de bevoegdheid van de voorzitter der Rechtbank van Koophandel in zaken van oneerlijke mededinging vgl. de noot onder het bevelschrift van de Rechtbank van Koophandel te Gent, 24 Mei 1947, R.W. 1947-1948, 104.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE AALST

1e Kamer. — 8 April 1947.

Voorzitter: M. Bessems.

Rechters: MM. De Vleeschouwer en De Beul.

Referendaris: M. Van der Bergh.

Pleiters: Mrs. Delva en Mertens.

1. Verjaring. — Stuiting door een niet op de zittingrol ingeschreven dagvaarding.

2. Rechtsingang. — Dagvaarding voor de rechtbank van koophandel op een datum, dat zij geen zitting houdt.

1. De verjaring wordt gestuit door een dagvaarding behalve wanneer zij nietig mocht zijn wegens een gebrek in de vorm. Een gebrek in de vorm is niet aanwezig, wanneer de dagvaarding niet op de zittingrol werd ingeschreven. (B.W. artt. 2244 en 2247; R.v. art. 61.)

2. Wanneer een dagvaarding, om voor de rechtbank van koophandel, op een datum, dat zij geen zitting houdt, te verschijnen, op de algemene rol werd gesteld is de zaak aanhangig gemaakt. De inschrijving op de zittingrol kan evenwel slechts na een nieuwe dagvaarding geschieden. (Decreet van 30 Maart 1808, artt. 55 e.v.; wet van 25 October 1919, art. 1, IV.)

N. M. van Buurtspoorwegen t/ Hoefman en Pollet.

Overwegende dat de vordering er toe strekt de eerste verweerder verantwoordelijk te doen verklaren, op grond van overtredingen tegen de wegcode en op grond van art. 1382 B. W. der schadelijke gevolgen van een aanrijding tussen de autocamion door hem gevoerd en de stoomtram der eiseres, en de tweede verweerder, op grond van art. 1384 B.W., burgerlijk verantwoordelijk te doen verklaren voor de schade aangericht door de daad van de eerste verweerder; beide verweerders hoofdelijk te doen verwijzen in betaling ener som van 3467 fr. als vergoeding der schade door de eiseres opgelopen, meer de rechterlijke intresten en de kosten;

Ontvankelijkheid:

Overwegende dat de aanrijding plaats had op 12 Juli 1943; dat de eiseres, op 10 Juli 1944, dagvaardde om voor de Rechtbank van Koophandel te Aalst te verschijnen op 18 Juli 1944; dat, overeenkomstig haar reglement, de Rechtbank op deze datum niet zetelde; dat de zaak werd ingeschreven op de algemene rol maar op de zittingrol niet kon gebracht worden; dat de eiseres nieuwe dagvaarding gaf voor de zitting van 28 November 1944, op welke ze regelmatig werd afgeroepen;

Overwegende dat de verweerders opwerpen dat de eerste dagvaarding dient aangezien als nietig en niet bestaande; dat de tweede dagvaarding werd betekend meer dan een jaar na de feiten en, op grond van art. 7 der wet van 1 Augustus 1899, verjaring is ingetreden;

Overwegende dat een dagvaarding burgerlijke stuiting van de verjaring vormt (art. 2244 B.W.) behalve wanneer ze nietig is wegens een gebrek in de vorm (art. 2247 B.W.); dat de nietigheid wegens een gebrek in de vorm slechts bestaat wanneer de dagvaarding de vermeldingen voorzien door artikel 61 W. B. R. niet bevat, onder meer de aanduiding van de rechtbank die van de eis moet kennis nemen, en van de termijn om te verschijnen; dat de eerste dagvaarding van de eiseres al die vermeldingen bevatte; dat, indien een datum om te verschijnen aangeduid werd, waarop de Rechtbank niet zetelde, zulks niet voor gevolg heeft dat de zaak niet tijdig aanhangig werd gemaakt; dat zij regelmatig op de algemene rol werd geschreven, maar slechts op de zittingrol kon komen na een nieuwe dagvaarding (Verg. Cass. fr. 1-12-1876, pas. fr. 1877, I, 124; De Page en Dekkers, VII, 2, n° 1176, 3°); dat die eerste dagvaarding geldig was in de vorm en de verjaring heeft gestuit;

Grond der zaak :

(Zonder belang);

Om die redenen :

De Rechtbank, alle tegenstrijdige en meeromvattende conclusiën verwerpende, vonnissende op de hoofdeis verklaart hem ontvankelijk, enz.

NOOT: Het in art. 2244 van de Code Civil gebruikte woord „dagvaarding” moet ruim ongevat worden. In de burgerlijke procedure heeft de dagvaarding een meer beperkte en technische betekenis (Vgl. De Page en Dekkers, VII, n° 1172).

De dagvaarding, zelfs voor een onbevoegde rechter, stuit de verjaring. (B.W. art. 1246) Zulks is ook het geval, wanneer zij niet op de rol gesteld is (R. v. K. Luik, 3 Juni 1930, Jur. Liège, 1931, 7, geciteerd door De Page en Dekkers, VII, n° 1176, noot 2; Hof Luik, 17 Mei 1935, Pas. 1936, II, 60).

De vraag kan gesteld worden, of de zaak niet door de dagvaarding zelf reeds aanhangig gemaakt wordt. Vgl. Van Bauwel, Handboek voor het burgerlijk Procesrecht, II, n° 444; Braas, Précis de Procédure civile, 3e édition, II, n° 891; Rép. prat. V° Procédure civile, n°s 236 en 237.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3de Kamer — 25 September 1947.

Voorzitter: M. Reyniers.

Rechters: MM. Overfeldt en van Hoorebeke.

Referendaris: M. A. Cloquet.

Pleiters: Mrs. Van Fleteren en O. Tijdgat.

Ontvankelijkheid. — Dagvaarding ener handelsvennootschap.

De dagvaarding ener handelsvennootschap moet op straf van nietigheid de namen en de hoedanigheid vermelden van de personen, die de vennootschap in rechte vertegenwoordigen.

De bepaling van het eerste lid van art. 173 R.V. is niet toepasselijk op dit geval van nietigheid. (R.V. art. 61.)

P.V.B.A. Tissage de St Denis t/ R. de Cuypere.

Overwegende dat, zoals verweerder op verzet het met recht doet gelden, het door een gevestigde

rechtspraak aangenomen is dat een exploit opge maakt ten verzoeken van een handelsvennootschap, op straf van nietigheid, de namen moet vermelden van de fysieke personen die hoedanigheid hebben om in rechte het zedelijk wezen te vertegenwoordigen;

Overwegende dat in onderhavig geschil, het inleidend exploit opgemaakt is ten verzoeken van de P.V.B.A. «Tissage de St. Denis» zonder enige melding van de naam van een of meer zaakvoerders; dat het dienvolgens nietig en van gener waarde is;

Overwegende dat artikel 173, eerste lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging (Art. 10 K. B. N° 300 van 30 Maart 1936) niet toepasselijk is aan de nietigheid spruitende uit het verzuimen van bedoelde melding (Brussel, 26 Maart 1938, en advies van Advokaat Generaal Verhaegen B.J. 1938, col. 397; Rép. prdt Droit Belge V° Exploit N° 130);

Overwegende dat het verzet overigens niet gegrond is vermits eiseres op verzet niet bewijst dat zij in de toestand verkeert van een ongelukkige en ter goeder trouw gehandeld hebbende schuldenaar;

Om deze redenen :

De Rechtbank;

Verklaart het verzet noch ontvankelijk, noch gegrond, wijst het van de hand, verwijst eiseres op verzet in de kosten.

NOOT:

Zie buiten de in dit vonnis aangehaalde literatuur: Braas, Précis de procédure civile, II, n° 836; Rép. prat., V° Exceptions et fins de non-recevoir, nrs 170 en 171 en de in deze werken geciteerde rechtspraak.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

1e Kamer. — 9 Augustus 1947.

Voorzitter: M. Hanssens.

Referendaris: M. Sabbe.

Pleiter: Mr. Cosaert loco Dohet (Leuven).

Verzet tegen een verstekvonnis van faillietverklaring door de gefailleerde.

Het verzet van de gefailleerde tegen het verstekvonnis van faillietverklaring is niet ontvankelijk. (W. v. K., art 473)

Dessart t/ P.V.B.A. «Prosper Holvoet en Zonen» en Roelandts q.q.

Gezien de oorspronkelijke dagvaarding in datum van 23 Mei 1947, het vonnis waartegen verzet in datum van 28 Juni 1947, en de dagvaarding op verzet in datum van 11 Juli 1947;

Overwegende dat de vordering er toe strekt eiser op verzet te horen ontlasten van zijn faillietverklaring, uitgesproken door het vonnis waartegen verzet, met vernietiging van dit vonnis;

Overwegende dat verweerders op verzet opwerpen dat de vordering niet ontvankelijk is, omdat art. 473 der wet van 18 April 1851 op de faillissementen en bankbreuken voorziet dat het verzet mogelijk is tegen het vonnis van faling vanwege de belanghebbenden die geen partij waren;

Overwegende dat het art. 473 van de wet van 18 April 1851 op de falingen en de bankbreuken voor doel heeft de vereffening der falingen te bespoedigen (Uiteenzetting der motieven — Commentaire de la loi du 18 avril 1851 — Maertens, art. 473, nr 375);

Overwegende dat deze bespoediging vooral zich uitdrukt door het beperken van de mogelijkheden van verzet, en door het verkorten van de termijnen gegeven aan de belanghebbende voor het maken van verzet tegen het vonnis van falingsverklaring (ibid. nr 378);

Overwegende dat de wetgever, ingegeven door dezelfde geest van bespoediging der vereffening der falingen, het verzet alleen heeft willen openen voor de belanghebbende die de gelegenheid niet kregen hun grieven uiteen te zetten, enz. voor de belanghebbenden die geen partij waren;

Overwegende dat dit niet het geval is voor de verzetter die gedaagde gefaalde is, en gelegenheid kreeg zijn grieven te laten gelden;

Overwegende dat de reden van billijkheid die door Smeysters aangehaald worden in het voordeel van de toelaatbaarheid van het verzet door gedaagde-gefaalde zich in de praktijk niet verwezenlijken; dat meestal de gedaagde-gefaalde niet verschijnt, alhoewel door de dagvaarding getroffen, om de procedure der faling te dwarsbomen;

Overwegende dat er dus dient besloten dat de wetgever, bij afwijking aan het gemeen recht, door art. 473 van de wet van 18 April 1851, het verzet tegen een vonnis van falingsverklaring en van vaststelling van termijn van staking van betaling, in zijn geheel, en beperkend, heeft geregeld;

Overwegende dat het verkeerd is te beweren dat de wetgever het recht van verzet alleen heeft uitgebreid, door het toe te kennen aan personen die volgens het gemeen recht geen verzet konden maken;

Overwegende dat immers, volgens het gemeen recht, de belanghebbenden die geen partij waren, derde verzet kunnen doen (art. 474 C. procesrecht);

Overwegende dat dus de wetgever dat derde verzet, dat geen termijnen voorziet, heeft willen beperken door het te onderwerpen aan de termijnen van art. 473 (Traité des faillites et banqueroutes — Ch. Renouard, art. 473, nr 262);

Overwegende dat art. 457 van de Code van 1808 en het art. 580 van de wet van 28 Mei 1838 duidelijk bepaalden dat het vonnis van falingsverklaring vatbaar was voor verzet door de gefaalde, in alle gevallen;

Overwegende dat zo art. 473 van de wet van 18 April 1851 deze tekst niet heeft overgenomen en een andere tekst gebruikt, men er mag uit besluiten dat de wetgever het inzicht had iets te wijzigen aan de voorgaande wetgeving, en wel namelijk in de zin van de nieuwe tekst (contra Smeysters);

Overwegende dat, in tegenstrijd met de voorgaande wetgeving, art. 473 duidelijk bepaalt dat het vonnis van falingsverklaring vatbaar is voor verzet vanwege de belanghebbenden die geen partij waren;

Overwegende dat er geen redenen bestaan om te veronderstellen dat de wetgever zich zou vergist

hebben, en om aan de woorden een andere betekenis te geven dan deze die ze hebben;

Overwegende dat deze interpretatie strookt met het inzicht van de wetgever, de vereffening der faling te bespoedigen;

Overwegende dat het verzet dus niet ontvankelijk is;

Om deze redenen :

De Rechtbank, vonnissende op tegenspraak :

Verklaart het verzet niet ontvankelijk;

Zegt dat het bestreden vonnis zal mogen uitgevoerd worden naar vorm en inhoud;

Zegt de kosten ten laste van de gefaalde boedel, enz.

NOOT : Vol. Ren. prat. Ve Faillite et Banqueroute, nr 209; Fredericq, Beginselen van het Belgisch Handelsrecht, III, p. 79.

PARTICULIERE ARBITRAGE TE ANTWERPEN

4 September 1947.

Arbiters : Mrs G. van Doosselaere, Dierijck en R. Donnet.

Pleiters : Mrs Van de Walle en A. Vaes.

Oorlogsfeiten. — Wat hieronder dient begrepen te worden.

Het begrip van oorlogsfeiten, destijds beperkt tot de gevechten, heeft zich onder de invloed van de moderne oorlog, waarbij de gehele gemeenschap betrokken wordt, geleidelijk aan verruimd tot alle gebeurtenissen, die met de vijandelijkheden verband houden : zowel voorbereidende als aanvullende handelingen en maatregelen door de oorlogvoerenden getroffen om te voorkomen, dat bepaalde goederen in handen van de vijand zouden vallen, die hem voor zijn bevoorrading zouden kunnen dienen. Voorbeelden van deze brede opvatting zijn reeds te vinden in de naoorlogse wetgeving, die als oorlogsschade beschouwt wat het gevolg is van daden, die gesteld werden of maatregelen die getroffen werden ter gelegenheid van de oorlog (B.W. 19 September 1945) — die de eigenaar van titels aan toonder beschermt, wanneer deze titels verloren gingen door een gebeurtenis die door de oorlog werd mogelijk gemaakt (B.W. 18 Mei art. 1).

Een welomschreven oorlogsfeit is het binnendringen in een gebouw door soldaten die deel uitmaken van terugtrekkende militaire eenheden onder leiding van hun officieren.

Firma August Franssen t/ Onderlinge Verzekeringsvereniging tegen oorlogsrisico's op vaste bodem.

1° Overwegende dat luidens de overeenkomst tussen partijen gesloten in dato van 27 Mei 1944 de verzekerde verklaart al de voorwaarden van het reglement der vereniging alsook de bedingen der polis aan te nemen;

Dat de eis volgende posten bevat :

a) Schade aan voertuigen : fr. 179.621,47

Dat er verklaard wordt dat deze post van de eis herleid wordt tot de vastgestelde schade aan de camionette Renault;

b) Vernielingen :

Eigendommen : fr. 3.749,—

Mobilair : 3.613,25

Goederen : 204.500,—

- c) Wegnemen :
 Mobilair : fr. 10.582,32
 Goederen : 747.250,—
 Paarden : 29.411,76
 Voertuigen : 43.380,28

d) Vernieling door schieten : fr. 622,50

Dat deze post minder dan het vrijgesteld bedrag niet in aanmerking komt;

Dat deze cijfers, als dusdanig niet betwist worden behalve de eerste post, waarvoor aanstelling van deskundige door aanlegster aangevraagd wordt;

Overwegende dat in feite de schade hierboven vermeld sub b) en c) ontstond in de nacht van 4 op 5 September 1944;

Dat uit de ingewonnen inlichtingen blijkt dat een zeker aantal militaire SS met geweld in het gebouw van de Firma Fransen te Bree zijn binnengedrongen, er o.m. grote hoeveelheden goederen plunderden alsook bureelbenodigdheden, paarden, rijwielen, hebben medegenomen en dat zij grote hoeveelheden goederen hebben vernield, dat meubelen werden vernield, terwijl andere alsook het gebouw werden beschadigd;

2° Wat betreft de vernielingen — post b) :

Dat de bewoordingen : « Oorlogsfeiten », des tijds beperkt tot de gevechten, zich geleidelijk verruimd hebben tot het begrip van de moderne oorlog waarbij gans de gemeenschap betrokken wordt zodat zij al de gebeurtenissen met vijandelijkheden verbonden beogen : de voorbereidende en aanvullende daden, de maatregelen door de oorlogvoerende getroffen om te voorkomen dat bepaalde goederen in handen van de vijand zouden vallen en tot zijn bevoorrading zouden dienen; (Pand. Belges, V° Usages d'Anvers — Risques de guerre : n° 747; Scheidsrechterlijke beslissing, 11 Febr. 1943, J.P.A. 1943, 361 en scheidsrechterlijke referenties, o.m. Danjon, Droit Maritime t. IV, n° 1325; Dalloz, Rép. prat. V° Droit Maritime, n° 1637 die al de rechtstreekse gevolgen van de oorlogstoestand aanvaardt zonder dat zij hun oorzaak moeten vinden in een vrijwillige daad van vijandigheid; Lyon, Caen et Renault, t. 6, n° 1327);

Dat deze brede opvatting zich reeds weerspiegelt in de wetgeving, die als oorlogsschade beschouwt wat het gevolg is van daden die gesteld werden of maatregelen die getroffen werden ter gelegenheid van de oorlog (B. W. 19 Sept. 1945) en die de eigenaar van titels aan drager beschermt wanneer hij er het bezit van verloor door een gebeurtenis mogelijk gemaakt door de oorlog; (B. W. 18 Mei 1945 art. 1);

Dat men de opvatting der aanleidende oorzaak terugvindt in de Franse tekst van art. 9a van het reglement opgesteld door verweerder, wanneer zij verklaart alle schade te dekken rechtstreeks aan de goederen veroorzaakt ter gelegenheid van de oorlog door het feit van personen afhankelijk hetzij van vreemde mogendheden;

Dat men deze bijzonderheden niet terugvindt in de Nederlandse tekst (art. 3 aangevuld door art. 9) die zich er toe bepaalt een oorzakelijk verband te eisen met een oorlogsfeit, dat echter niet verder toegelicht wordt;

Dat als een wel bepaald oorlogsfeit moet worden beschouwd het binnendringen in een gebouw van soldaten deel makende van terugtrekkende militaire eenheden onder leiding van hun officieren;

Dat verweester alle vergoeding wegens vernieling wil uitsluiten als ondergeschikt aan de roof, die zich terzelfdertijd of later pleegde en die niet in beginsel, gedekt is luidens de termen der polis;

Dat in rechte dit onderscheid niet steunen kan op de tekst der verzekeringsovereenkomst die geen verschil maakt tussen de vernielingen ten aanzien van hun oorzaak of hun samengaan met een andere oorzaak van schade niet door de verzekering gedekt wijl in feite hun omvang bijna een vierde der verloren goederen vertegenwoordigt, wat zeker niet toelaat ze als een toevallig bestanddeel van een roof, waarvan zij zouden ondergeschikt zijn, te beschouwen;

3° Wat betreft het wegnemen der goederen :

(Zonder belang);

Om deze redenen :

Wij scheidsrechters;

Veroordelen verweester om aan eiseres te betalen, enz.

INGEZONDEN BIJDAGEN

ONGERIJDHEDEN INZAKE EXTRA-BELASTING

Het is tegenwoordig zowat een gemeenplaats geworden te wijzen op de onbillijke toestanden, die volgen uit een te strenge interpretatie der wet van 16 October 1945 « op de in oorlogstijd behaalde uitzonderlijke inkomsten, winsten en baten ». Het zijn dan vooral de economische gevolgen die men onder de loupe neemt, met de natuurlijke weerslag er van op het sociale leven. Ook het juridische aspect werd reeds herhaaldelijk onderzocht, o.m. het feit der retroactieve werking van bedoelde wet. Van zuiver fiscaal oogpunt beschouwd doet men echter niet minder interessante vaststellingen.

We hebben hier vóór ons een geval waarbij door een verhoging van 172.553 frank van het totaal der aan de extra-belasting onderhevige inkomsten, de som der belastingen, die door de belastingplichtige daardoor is verschuldigd, met 216.737 frank vermeerderd, wat gelijk staat met een 125,60 % aanslag van het excident. Op het eerste zicht lijkt zulke vooropstelling zeer onwaarschijnlijk. Artikel 10, par. 2 der wet van 16 October 1945 bepaalt immers dat de aanslagvoet in geen geval 100 % per schijf mag overschrijden. Maar strict genomen en in feite werd par. 2 van artikel 10 hier niet overtreden, gezien het bedrag van 172.553 frank geen « belastbare schijf » in de zin van bedoeld artikel uitmaakt, dan wel een inkomstenvermeerdering. Nochtans bepaalt artikel 57, 1e lid der S.W.I.B., toepasselijk krachtens artikel 19 der wet van 16 October 1945, dat bij niet-aangifte of in geval van onvolledige of onjuiste aangifte de op het niet-aangegeven gedeelte van inkomsten verschuldigde belastingen verdriedubbeld worden, zonder het bedrag van die inkomsten te mogen overschrijden.

Laten we echter met cijfers de juistheid van deze vooropstelling aantonen. De belastingplichtige, wiens « geval » ons hier interesseert, had voor het belastbare tijdperk 1940-1944 als inkomsten aangegeven : 770.300 frank. In plaats nu van met dit cijfer de verschuldigde inkomstenbelastingen en de extrabelasting te berekenen,

oordeelt de controleur dat de cijfers nog dienen gewijzigd en gebracht op 942.853 frank, niettegenstaande de belastingplichtige al zijn inkomsten had aangegeven. In verhouding tot de uitgebreidheid van de zaak was 770.300 frank reeds een hoog bedrag. Vanwaar die verhoging met 172.553 frank komt, kan de controleur misschien zelf niet uitleggen. Het is nu op 942.853 frank dat de belastingen van de belastingplichtige (die we beter het zoveelste slachtoffer van de fiscus zouden noemen) berekend werden.

Het is wel niet nodig al de ingewikkelde berekeningen, die de Administratie der Directe Belastingen zich getroost op papier te zetten, hier over te schrijven om de gevolgen der « simpele verhoging » te onderzoeken. We zullen ons beperken tot de nodige totalen.

De som van het totaal bedrag van de aanslag in de B.B. slaande op de inkomsten vastgesteld op 942.853 frank, plus het bedrag van de N.C.B., slaande op deze inkomsten (met uitsluiting van de verhogingen) en dit voor de vijf dienstjaren van het belastbaar tijdperk, bedraagt 399.883 frank.

Het totaal der toegestane vermindering wegens gezinslasten belooft 8.225 frank. De som van de bedragen der A.P.B., slaande op het gedeelte der belastbare inkomsten, beoogd voor de toepassing van de extrabelasting, en vastgesteld volgens de verhouding: inkomsten beoogd voor de toepassing van de extrabelasting tot totaal-belastbaar inkomen, bedraagt 44.372 fr.

Het totaal der belastingen terugbetaalbaar of aftrekbaar krachtens artikel 13, par. 2 is dus: 399.884 + 8.225 + 44.372 = 452.480 frank. Het totaal der belastingen betaald op 7 November 1945 in aanmerking te nemen voor de toepassing van artikel 5, werd na berekening vastgesteld op 19.198 frank. Zodat tenslotte het totaal der op 5 December 1945 niet betaalde belastingen 452.480 — 19.198 = 433.282 frank bedraagt. Natuurlijk dit alles berekend met als vertrekpunt de door de controleur geïmposeerde 942.853 frank.

De extrabelasting werd als volgt berekend:

Een referentie van 300.000 frank en een provisie tot instandhouding der stocks bepaald op 60.000 frank, brengen de belastbare grondslag op 942.853 — (300.000 + 60.000) = 582.853 frank, hetzij in honderden frank 582.900 frank. Daarop berekend bedrag der extrabelasting (volgens de schijven aan 70 en 80 %): 494.610 frank. Het bedrag der af te trekken belastingen (artikel 5):

$$19.198 \times \frac{942.853 - 360.000}{942.853} = 11.868 \text{ frank.}$$

zodat tenslotte de in het kohier te brengen extrabelasting het volgende bedrag bereikt: 484.610 — 11.868 = 482.742 frank.

Berekening der te ontlasten gewone belastingen (artikel 6):

$$433.282 \times \frac{942.853 - 360.000}{942.853} = 267.846 \text{ frank.}$$

Wanneer we nu resumeren, zien we dat de belastingplichtige waarvan sprake, zou moeten betalen:

aan gewone belastingen	452.380
extrabelasting	482.742

	935.222
te ontlasten —	267.846

blijft dus 667.376

Voordat de verhoging in de aanslag had plaats gehad (dus met als totaal der aangegeven inkomsten 770.300 frank) waren deze cijfers de volgende geweest:

Som van totaal bedrag van de aanslag in de B. B. plus het bedrag van de N. C. B.: 262.115. Verminder-

ring wegens gezinslasten: 8.225 fr. De som der bedragen van de A. P. B., de verhouding in aanmerking genomen van het beoogde inkomen voor de extrabelasting, tot het totaal-belastbaar inkomen: 20.432 fr. Vandaar het totaal der terugbetaalbare of aftrekbare belastingen: 262.115 + 8.225 + 20.432 = 290.772 fr. Het bedrag van het belastingtotaal betaald op 7-11-1945 (voor toepassing van art. 5): 19.202.

De niet-betaalde belastingen belopen dus: 290.772 — 19.202 = 271.570.

De berekening der extrabelasting zou er als volgt hebben uitgezien: de referentie blijft ongewijzigd 300.000, doch de provisie tot instandhouding der stocks wordt berekend op 178.090 fr. aan 60 % = 106.854 fr. De belastbare grondslag wordt dan: 770.300 — (300.000 — 106.854) = 363.446, hetzij in honderden frank 363.400 fr.

De extrabelasting bedraagt dan 297.060 fr. en het bedrag der af te trekken belasting vermindert tot 770.300 — 406.854

$$19.202 \times \frac{770.300}{770.300} = 9.060 \text{ fr. Netto belooft}$$

de extrabelasting dus 297.060 — 9.060 = 271.570 × 363.446

$$= 128.133.$$

770.300

Samen zou de belastingplichtige dus verschuldigd zijn geweest:

voor gewone belastingen	290.772
extrabelasting	288.000

	578.772
te ontlasten	128.133

blijft dus 450.639

Bij vergelijking tussen de twee aanslagen stellen we dus vast dat de verhoging van het bedrag der inkomsten met 172.553 fr. (942.853 — 770.300), een verhoging der verschuldigde belastingen voor gevolg heeft gehad tot beloop van het verschil 667.376 — 450.639 = 216.737. Dat betekent een aanslag van 125.60 % op de bruto meerwinst. Dat betekent dat elke frank winst geboekt boven het bedrag 770.300 in feite een verlies aanduidt van meer dan 25 ct!

We weten echter wel dat bij nader bekijken dat percentage niet zó hoog is, aangezien rekening moet worden gehouden met het feit dat de stock tot 100.000 frank werd herleid. Immers uit die vermindering met 78.090 fr. volgt een belangrijke verhoging van de belastbare grondslag voor de extrabelasting. De provisie tot instandhouding der stocks daalde van 106.854 tot 60.000. Dit verschil van 46.854 — welk bedrag was vrijgesteld — werd nu bij het excident bijgerekend. Afgerond tot 46.900 en aangeslagen tot 90 %, betekent dat een verhoging der extrabelasting van 42.210. Hiervan blijft nog af te trekken de te ontlasten gewone belastingen,

$$290.772 \times 46.854$$

berekend op ————— = 17.686.

770.300

Maar zelfs dat doet niets af van de juistheid van onze vooropstelling. Nemen we immers aan dat bij de inkomsten 770.300 we rekening houden met een stock van 100.000.

Dan vinden we volgend resultaat:

excedent	410.300
bedrag extrabelasting	339.270
af te trekken belasting	10.228

verschil 329.042

te ontlasten gewone belastingen 144.652

De belastingplichtige zou in dit geval verschuldigd zijn:

gewone belastingen	290.772
extrabelasting	329.042
	619.814
te ontlasten	144.652
blijft dus	475.1662

Dus bij gelijke stocks en met de eenvoudige verhoging van 770.300 tot 942.853, moet er 667.376 — 475.162 = 192.214 fr. méér aan belasting betaald worden, hetzij percentagegewijze uitgedrukt: 111,39 %.

We onthouden ons van commentaar.

De cijfers spreken voor zichzelf.

Het ware echter wel goed dat de Administratie der Directe Belastingen met dergelijke gevallen rekening zou houden en bij supplementaire belastingvordering niet méér belastingen zou eisen dan de belastingplichtige zou kunnen verdiend hebben.

H. R. FORRIER, *lic. best. wet.*

E. J. R. ROMBAUT, *drs. jur.*

BIBLIOGRAPHIE

Mr. A. A. L. F. VAN DULLEMEN. — **Staatsnoodrecht en Rechtsstaat.** — Alphen aan de Rijn, N. Samsom N. V., 1946, 38 p.

Op 17 November 1945 hield Mr. Van Dullemen, advocaat-generaal bij het gerechtshof te Amsterdam, voor het « Genootschap voor de Rechtsstaat » een zeer opmerkelijke voordracht, die door deze publicatie voor iedereen toegankelijk wordt gemaakt.

Dit geschrift verdient ook de aandacht van de Belgische jurist. Het vraagstuk van het staatsnoodrecht — eveneens in België door de noodwetgeving der Londense ministers gesteld, en in veel omvangrijker en veel scherpere mate dan dit na de vorige oorlog het geval was — raakt immers aan de meest fundamentele vragen van de bestaande staats- en rechtswetenschap.

Mr. Van Dullemen bespreekt vooreerst wat onder staatsnoodrecht in objectieve en subjectieve zin moet worden verstaan. Z. i. zijn de hoofdvragen waar het in deze kwestie om gaat: die naar de bevoegdheid tot het geven van noodregelen en die betreffende het karakter en de omvang dier regelen. Bij het zoeken naar een oplossing dier vragen heeft hij zich niet beperkt tot de Nederlandse literatuur en praktijk, maar ook die van Engeland, Italië, Zwitserland, Amerika, Duitsland, Frankrijk en België daarbij betrokken. Zijn conclusies uit dit rechtsvergelijkend overzicht vat hij samen in zes punten, waarop in deze boek aankondiging niet nader kan worden ingegaan. Er zij alleen op gewezen, dat Mr. Van Dullemen de bevoegdheid van de uitvoerende macht erkent om in uiterste staatsnood, bij absolute onmogelijkheid tot het bijeenroepen der volksvertegenwoordiging algemeen werkende regels af te kondigen, geldig voor de *duur* van de noodtoestand en dat op de enkele grond, dat allereerst het bestaan van de *staat* dient te worden gered alvorens grondwet en wet *kunnen* worden geëerbiedigd. Maar aanhang van de rechtsstaat als hij is, wil hij deze essentiële doch goedgekeurde aantasting van het traditionele rechts- en staatsstelsel onmiddellijk zoveel mogelijk weer ongedaan maken. Daarom verdedigt hij het positivistisch standpunt, dat zulke noodregelen of -besluiten — afgezien van hun *vitium originis* — nooit geen *wetten* in de ware materiële zin van het woord kunnen zijn, weshalve zij bij het herstel van het Parlement moeten worden goedgekeurd en door de rechterlijke macht moet kunnen worden nagegaan, of de uitvoerende

macht haar noodbevoegdheid niet overschreden heeft.

Het is een paradoksale tijd: hoe meer men nadenkt over de problematiek die door het aanvaarden van het staatsnoodrecht wordt gesteld, en in verband daarmee over de meest omstreden strijdpunten daaruit — zoals o.m. de leer der staats- en rechtssoevereiniteit, de leer van de geslotenheid van het rechtssysteem, het zgn. rechtspositivisme, de leer van de suprematie van de grondwet, de leerstukken van het zgn. materiële wetsbegrip en van de continuïteit van het Recht, hoe sterker men de indruk krijgt, dat het democratische Europa de meeste politieke en juridische stellingen van zijn vijanden in essentie reeds heeft aanvaard of op het punt staat te aanvaarden.

D. W.

WETGEVING

WET van 14 November 1947 tot wijziging van de wetgeving betreffende de voorwaardelijke invrijheidstelling en de voorwaardelijke veroordelingen.

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Koning Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende om te regeren,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

Artikel 1. De eerste alinea van artikel 9 der wet van 31 Mei 1888, waarbij de voorwaardelijke invrijheidstelling en de voorwaardelijke veroordelingen in het strafstelsel worden ingevoerd, wordt door volgende tekst vervangen:

« Bij het veroordelen tot één of meer straffen, wanneer de gevangenisstraf te ondergaan als hoofdstraf, twee jaar niet te boven gaat en de veroordeelde geen enkele vroegere veroordeling tot een criminele straf of tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan drie maanden heeft opgelopen, kunnen de hoven en rechtbanken bij een met redenen omklede beslissing, bevelen dat de tenuitvoerlegging van het vonnis of van het arrest of van de hoofd- of vervangende straffen die zij bepalen, geschorst wordt voor een termijn waarvan zij de duur vaststellen, te rekenen van de datum van het vonnis of van het arrest, welke duur echter vijf jaar niet mag te boven gaan. »

Art. 2. De tweede alinea van artikel 9 der wet van 31 Mei 1888 wordt door volgende tekst vervangen:

« De veroordeling tot de straffen waarvan de tenuitvoerlegging aldus werd geschorst, wordt geacht niet te bestaan indien, gedurende die termijn, de veroordeelde geen nieuwe veroordeling tot een criminele straf of tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan één maand oploopt. »

Art. 3. Artikel 9 der wet van 31 Mei 1888 wordt aangevuld met een voorlaatste alinea, luidende als volgt:

« Zo de rechter geen uitstel verleent voor de geldboete, terwijl hij het wel toekent voor de vervangende gevangenisstraf, wordt deze als niet gebeurd beschouwd wanneer de hoofdstraf ophoudt vorderbaar te zijn. »

Art. 4. De vierde alinea, aan artikel 9 der wet van 31 Mei 1888 toegevoegd door artikel 4 der wet van 26 November 1926, wordt vervangen door de volgende tekst:

« Worden voor de toepassing van dit artikel met de gevangenisstraffen gelijkgesteld, de door de rechtbanken van de Kolonie uitgesproken strafdiensten. »

Art. 5. In de 2e alinea van artikel 34 der wet van 15 Juni 1899, houdende titel I van het Krijgsstrafwetboek, gewijzigd bij artikel 6 der wet van 24 Juli 1923, worden de woorden « zes maanden te boven gaat »

vervangen door de woorden « twee jaar te boven gaat ».

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, de 14 November 1947.

MEDEDELINGEN

CONGRES VAN DE ASSOCIATION HENRI CAPITANT TE LUK

Op 24 en 25 November jl. werd te Luik, onder deelneming van talrijke buitenlandse juristen, het tweede congres van de « Association Henri Capitant pour la culture juridique française » in België sedert de bevrijding gehouden.

Het congres was gewijd aan de studie van de fictie der retroactiviteit in het burgerlijk recht. De verslagen en de besprekingen zullen door de vereniging later in boekvorm worden uitgegeven.

DE ONTWIKKELING VAN HET STRAFRECHT IN DUITSLAND

In het « Scheizerische Zeitschrift für Strafrecht », deel 4 van de 62e jaargang (1947), verschenen van de hand van de bekende Zwitserse jurist E. Hafter, een aantal recensies over Duitse publicaties betreffende het strafrecht. Uit de bespreking van de eerste aflevering van het bekende boek van Prof. Dr. A. Schoenke, Strafgesetzbuch, Kommentar, (3. durchgearbeitete Auflage. Erste Lieferung: Einführung, Allgemeiner Teil, München und Berlin, Biederstein Verlag, 1947, 252 S.) vernemen wij, dat de geallieerde contróloraad door een beslissing van 30 Januari 1946 verschillende bepalingen, die sedert 1933 in het Duitse strafwetboek van 15 Mei 1871 werden opgenomen, buiten werking heeft gesteld. Uit het algemene deel van het Duits Strafwetboek werden aldus verwijderd: artt. 2, 2b, 9, 10, 42 a, cijfer 5 en 42 k. Art. 2 bevatte de bekende analogie bepaling.

Prof. Hafter is van mening, dat niemand weet, wat uit het Duitse strafrecht, dat in menig opzicht herziening behoeft, worden zal.

MEN NEME GEEN VRIJHEDEN MET DE VRIJHEID ZELF !

Op de plechtige openingszitting can de « Conférence du Jeune Barreau de Bruxelles », die op 22 November jl. in de grote zittingzaal van het Hof van Verbreking plaats greep, werd door Mr. Robert Logé een merkwaardige redevoering: « Le grand Privilège » uitgesproken.

In de loop van zijn betoog, dat ieders belangstelling verdient, deed hij een merkwaardige vaststelling, waarvan evenwel de verklaring niet iedereen zal voldoen. Hij zegde o.m.: « Bij de bevrijding van ons grondgebied schijnt de opgraving van een besluitwet van 1918, strekkende tot de internering van suspecten en de toepassing daarvan zonder ernstige onderscheiding op duizenden personen, onze publieke opinie niet te hebben aangegrepen. De lieden van het Paleis herinneren zich echter de ongelooflijke toestand, waarin aangehouden personen, die als « geïnterneerden » gequalificeerd werden, verkeerden en hoe niemand er in gelukte te vernemen, waarom zij werden aangehouden, noch vooral tot wie men zich moest wenden om een summier en afdoend onderzoek van hun statuut te bekomen. Zonder twijfel was de Belgische publieke opinie gedurende vier

dodelijke bezettingsjaren zo gewoon geworden aan het schouwspel van dergelijke excessen van dwingelandij, dat het tijdelijk verlies van de zin voor maat, een ons traditioneel toegeschreven hoedanigheid, op rekening van deze tragische omstandigheden mag geschreven worden.

Het is de grote misdaad van de nazityrannie, door haar excessen de zin van de verontwaardiging te hebben afgestompt. Onze eeuw toont ons in Europa het schouwspel van verbazingwekkende aanslagen op de menselijke vrijheid, waarvan gelukkig ons land nog gespaard is gebleven. Maar wij hebben vrijheden met de vrijheid genomen, dan wanneer wij in het verleden de wereld steeds verbaasd hebben door onze gematigdheid. »

De stafhouder van de Brusselse Balie, Mr. Jean J. Renkin antwoordde als volgt op dit gedeelte van Mr. Logé's spreekbeurt :

« In ons land, ge hebt het onderlijnd en ik herhaal het, hebben het terug-in-werking stellen van de besluitwet van 1918 en andere dwalingen — die gij op moedige wijze hebt aangetoond — geen enkele reactie verwekt.

Men moet dit betreuren, ook wanneer men aanneemt, dat deze apathie hoofdzakelijk het gevolg is van de oorlogsomstandigheden.

Men moet dit betreuren en zonder verwijl tegen dergelijke tendenzen reageren, want het zou schuldige zwakheid zijn het niet te doen en de beginselen, waaraan in alle tijden ons land bijzonder gehecht is geweest, in groot gevaar brengen.

Men mag — gij hebt het zeer goed gezegd en ik herhaal het met U — nooit geen vrijheden met de vrijheid nemen. »

Voorwaar woorden om over na te denken.

A. P.

WIJZIGING VAN HET STRAFFENSTELSEL IN ENGELAND

Door de Britse regering werd een voorstel ingediend, strekkende tot de afschaffing van de geselstraf en de dwangarbeid. Deze penaliteiten zouden tot gewone gevangenisstraf worden herleid.

Bij monde van de minister van binnenlandse zaken verklaarde de Engelse regering de afschaffing van de doodstraf nog niet in overweging te kunnen nemen daar sedert de oorlog de criminaliteit in Engeland een ongehoorde uitbreiding had genomen.

M.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlandsch Juristenblad. — Jaargang 1947. — afl. 41 — 29 November 1947.

Mr. W. F. Lichtenauer, Nieuwe denkbeelden en verschijnselen in zake termijnen in rechtspraak en wetgeving. — H. G. Rambonnet, Huwelijk en echtscheiding, met onderschriften van Mr. E. Brongersma en Prof. Mr. J. C. van Oven. — Mr. C. Van der Poel Hiddingh, Berechting van politieke delicten. — Rectificaties.

Weekblad voor Privaatrecht, notaris-amt en registratie — 78ste Jaargang nr 4010 — Zaterdag, 29 November 1947.

Prof. Dr. P. J. A. Adriani, Belastingherziening 1947. — K. Sneep, Danse Macabre rond art. 18 wet V. A. B.

Journal des Tribunaux. — nr 3746. — 30 November 1947.

Jean Baugniet: La réforme du régime légal des sociétés anonymes. R. Geysen: L'indemnité de rupture en matière de contrat d'emploi.